

Detaljreguleringsplan for Hagen masseuttak

Nord-Aurdal kommune

NATURMANGFOLD

RAPPORT

Bilde fra nordøstre del av planområde – Bærlyngskog/ furumo

Landskapsarkitekt John Lie
Porsgrunnsvegen 190, 3735 Skien
Mobiltelefon: 906 81024
E-post: john.lie@online.no

Sist revidert: 26-06-2026

INNHold

1. Bakgrunn.....	2
2. Metode	2
3. Beskrivelse av området	2
3.1 Vegetasjon.....	2
3.2 Dyre- og fugleliv	4
3.3 Naturtyper - arter.....	4
4. Konsekvensutredning.....	8
4.1 Verdi	8
4.2 Omfang	8
4.3 Konsekvens	9
4.4 Naturmangfoldlovens prinsipper.....	9
5. Referanser	11

1. Bakgrunn

Det skal utarbeides reguleringsplan med konsekvensutredning for Hagen masseuttak i Nord-Aurdal kommune.

I denne sammenheng skal biologisk mangfold utredes. Landskapsarkitekt John Lie forestår reguleringsplanarbeidet for tiltakshaver Hagen Grusforretning AS, 2910 Aurdal, og står også ansvarlig for denne utredningen av biologisk mangfold innenfor det aktuelle planområdet.

Planområdet omfatter et areal på totalt ca. 115 dekar. Regulert areal til Steinbrudd og masseuttak er 101 dekar. I en del av dette område er det tatt ut morenemasse ved tidligere sanduttak. Skogen er tidligere snauhogd over det meste av planområdet. I Nibios - Skog og Landskap går det fram at skogen her – før avskoging, var produktiv skog i hogstklasse 5.

2. Metode

Det er gjort nødvendige søk i NGU's berggrunnsdatabase og kvartærgeologiske kart, Artskart, Naturbase, og tilgjengelig litteratur. Statens vegvesens håndbok 140 legges til grunn for konsekvensutredningen. Det er vurdert naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (MI) for verdifulle naturtyper i Norge (veileder M-2209, Miljødirektoratet 2024a).

Planområdet er blitt befart i barmarksesongene 2024 og 2025 av landskapsarkitekt John Lie.

3. Beskrivelse av området

3.1 Vegetasjon

Flyfoto: Planområdets lokalisering i Vestringsbygda ved Begnavassdraget i Nord-Aurdal kommune. Hele området er tilnærmet avskoget. Noe furuskog står igjen som bestand og som frøtrestilling innenfor planområdet – i Vegetasjonsskjermformålet og i formålet Steinbrudd og masseuttak

Det planlegges vegetasjonsskjerm omkring uttaksområde – i 10 meters bredde mot omliggende LNF-område, naboeiendommer som ligger øst, sør og vest for bruddområdet. I nord grenser planområdet mot eksisterende uttaksområde – felt BSM1, slik dette går frem av gjeldende plan for området - Reguleringsplan for Vestringsbygda Aust - Hagen Grusforretning, egengodkjent 19.11.2015.

Planområdet er eksponert mot omgivelsene, med sin lokalisering nede i dalbunnen i Aurdal spesielt fra åssidene i nord mot Aurdalsåsen og i sør mot Vestringsbygda. Det ligger på et nivå mellom ca. 309–351 moh., i et sammenhengende skogområde, som er del av mellomboreal vegetasjonssone (midtre barskogssone).

Skogen innenfor planområdet regulert til masseuttak er påvirket av flatehogst. Noen felt av furuskog gjenstår.

Typisk bærlyngskog med furu som dominerende treslag – her med betydelig innslag lav, tyttebær- og blåbærlyng. Dette er skog som opprinnelig har stått på «furumoer» over grusforekomster av både breelv- og elveavsetninger.

Furua har vært dominerende treslag i dette skogområdet som nå etter avskoging er preget av gjengroing med lauvtrær som bjørk, osp, rogn og selje, og en god del gjenvekst av furu. Hele det berørte området har opprinnelig bestått av naturtypen *Bærlyngskog* med furu som dominerende treslag, (T4-C-5) med vanlig flora av lav, mose og lyngflora i bunnsjiktet. Det er innslag av bjørk, osp, rogn og selje og i tre-sjiktet. I busksjiktet ser vi einer og noe vier. Det er ikke registrert lågurtarter eller høgstaude i området. Med tilnærmet ingenting av død ved - som *LÅG* eller *GADD* i området, er det marginal sannsynlighet for å finne arter knyttet til dette.

John Yngvar Larsson – biolog og forfatter av boken *Den fantastiske skogen* sier dette om naturtypen T4-C-5 – *Bærlyngskog*:

Bærlyngskog er en skogtype som er vanlig over hele Norge, men har størst utbredelse i nedbørfattige innlandsstrøk.

Her ser vi bilde av eksisterende skog som står på naboeiendom like øst for uttaksområdets høyeste parti i sørøst – et åsparti som også domineres av Bærlyngskog og som forteller oss at slik har det sett ut i planområdets midtre og sørlige åsparti som i dag er avhogd.

På breelvvassetninger og elveterrasser får den sin beste utvikling, med jevn rettstammet furuskog – nærmest som søylehaller. Bærlyngskog opptrer også på morenemark i åstraktene.

Dette er furumark, men ofte finnes det et undersjikt av gran som forynger seg i halvskyggen under furutrærne. Som navnet antyder er undervegetasjonen dominert av tyttebær og blåbær, i åstraktene også fjellkrekling. Her er lite urter og gras, men smyle kan dominere i lysåpninger og på hogstflater. Skogbunnen er dekket med moser, mest furumose og etasjemose, i tørre strøk også lav.

Bærlyngskog dekker 20 prosent av skogarealet i Norge.

3.2 Dyre- og fugleliv

Med bakgrunn i skogens marginale variasjon i vegetasjons- og naturforhold, vurderes betydningen for dyre- og fuglelivet å være begrenset.

3.3 Naturtyper - arter

Skogen er registrert som bærlyngskog med furu som dominerende treslag. Det ble ved befaringen i 2024 og 2025 ikke registrert rødlistearter, så potensiale for å finne disse er marginalt. Dette har stor sammenheng med at det innenfor planområdet er fortsatt snauhogst noen år tilbake. Det er ikke gammel skog igjen. Frøtrestilling av furu er imidlertid del av vegetasjonsbildet.

Det kan forekomme rødlistearter i bærlyngskog – som i seg selv ikke er en rødlistet naturtype. Liggende døde trestammer – *LÅG*, eller stående døde trestammer – *Gadd*, forekommer ikke innenfor planområdet. Sopparter er eksempelvis knyttet til død ved og gammelskog – som kjuke eller skivesopper. Videre spesialiserte insekter knyttet til død ved. Det spesifikke mikroklimaet knyttet til gammelskog av bærlyngskog – som kan favorisere rødlistearter, er imidlertid ikke lengre «tilstede» innenfor planområdet.

Det er ingen kjente habitater for prioriterte arter innenfor planområdet

Under vises et knippe bilder som viser vegetasjonen innenfor planområdet:

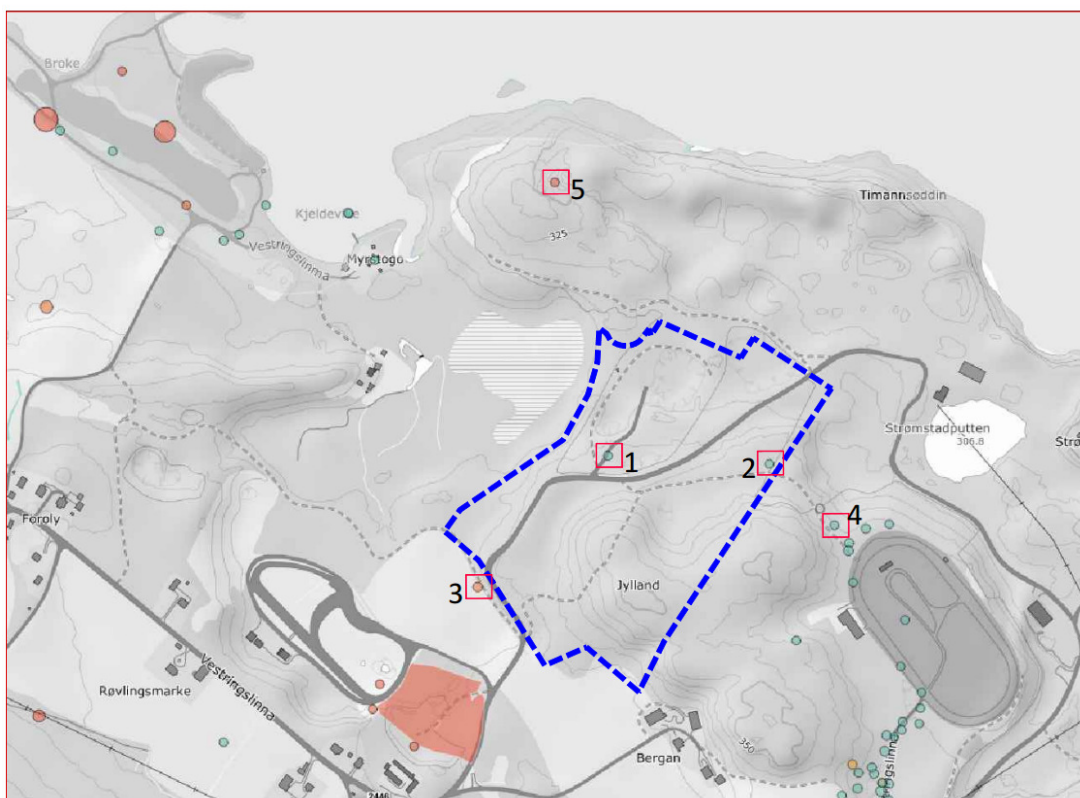

Bilder fra planområdet – gjensatt furutrær som frøtrestilling

Aktuelle arter som ble registrert ved befaringen i oktober 2024 og 2025 er:

Etasjemose, furumose, bjørnemose – disse er funnet i sammenhengende mosedekke på tørr mark, og tyttebær, blåbær, noe smyle og linnea, skrubbær i marksjiktet, og einer og noe vier, selje med gjenvekst av furu og gran i busksjiktet, og i tresjiktet furu, større selje og osp, bjørk og gran.

Fra Artskart - Artsdatabanken

Utskrift fra Artskart

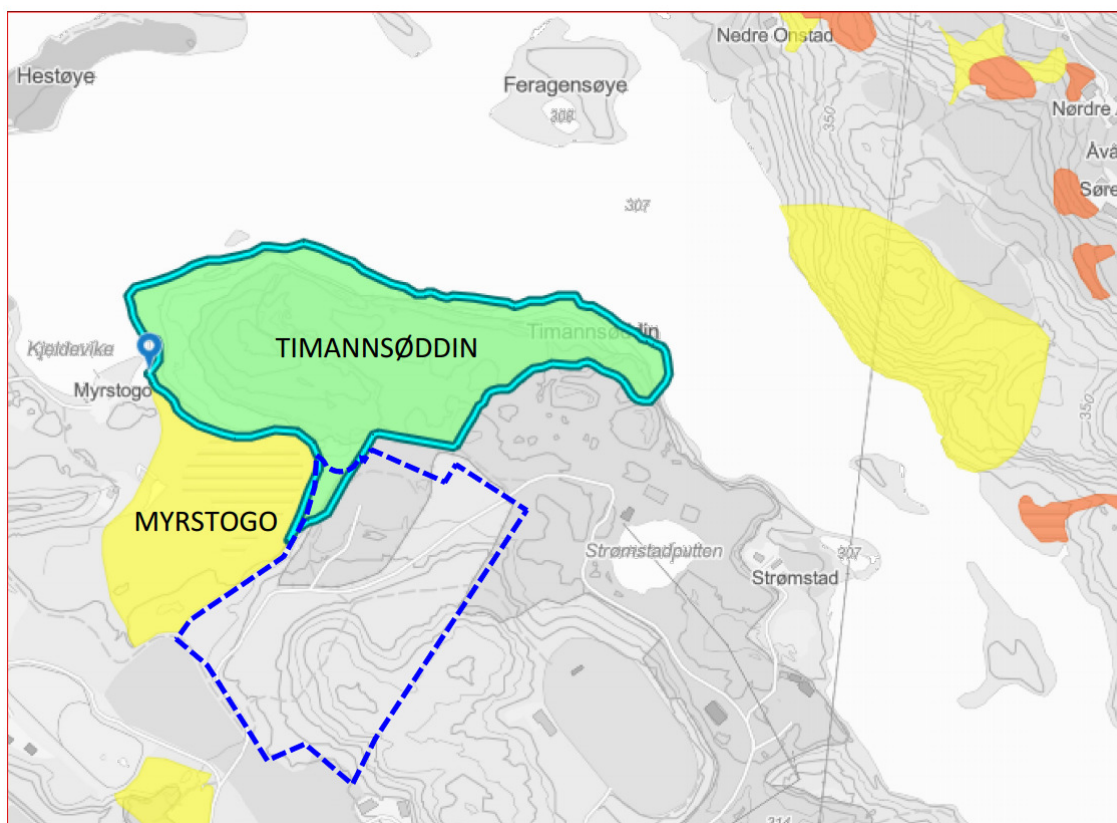
Kartet over viser registreringer slik disse går fram av Artskart. Registrering 1 og 2 er gjort innenfor planområdet: Pkt. 1 viser blåstrupe (LC), pkt. 2 er et funn av ssvovelsopp (LC). Både blåstrupe og ssvovelsopp er livskraftige arter.

Øvrige registreringer nærmest planområdet: Pkt, 3 – rosenfink (NT) – som er en nær truet art; pkt. 4 – horngrå flathatt – er en sopp som ikke er vurdert for rødlista for arter eller for fremmedartslista; pkt. 5 – Mjuktjafs (VU) – lavart som er vurdert som sårbar, og som hovedsakelig vokser på gran i gammel granskog.

Fra kart i Naturbase

Kartene under viser verdsatte naturtyper – med gulfarge – dvs. områder med «Noe verdi». Kart med områdenavn «Timannsøddin» ert lokalisert i sonen mellom Aurdalsfjorden og nytt planområde.

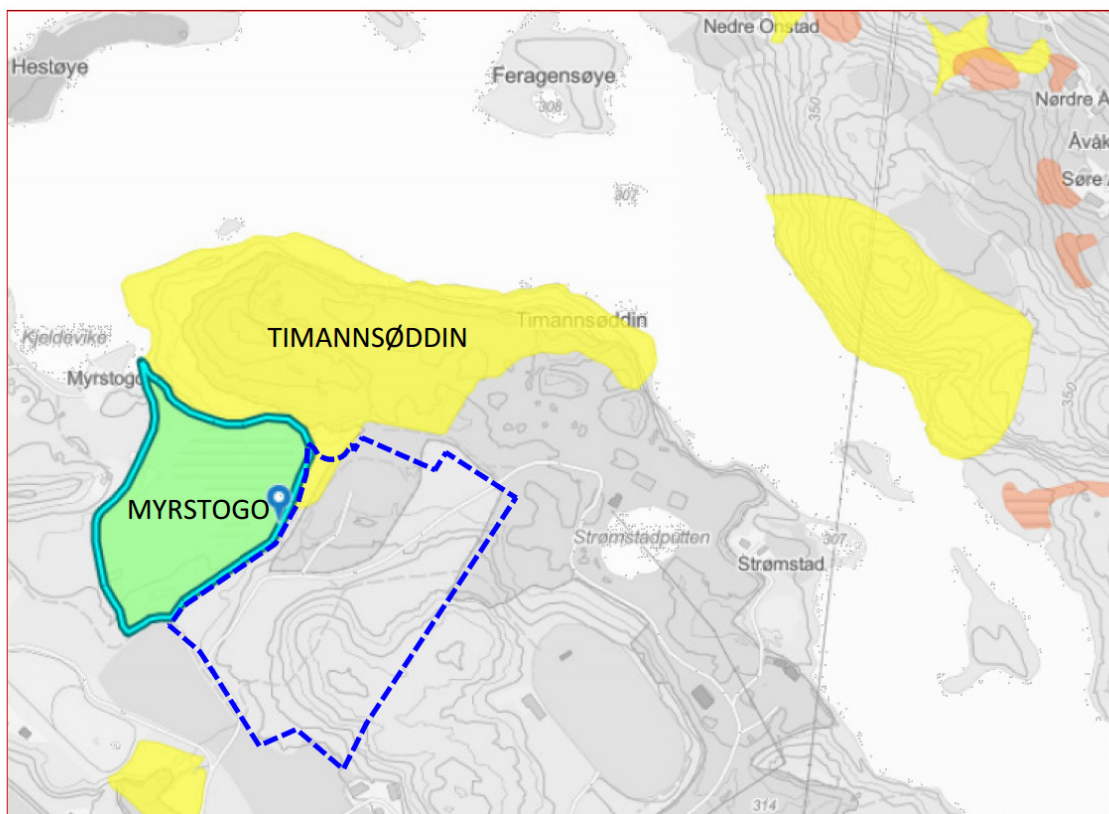
Verdsatt naturtype ID VKU-BN 0002400
Naturtype: Gammel barskog
Områdenavn: Timannsøddin
Opphav: Naturtyper på land og ferskvann (HB13)
Nøyaktighetsklasse: Meget god (5-20 m)
Naturtype med «Noe verdi»

Områdenavn «Timannsøddin» – vist grønn – er gul i naturbase-kartet – se kartet under

Kart med områdenavn «Myrstogo» er lokalisert i sonen sør for «Timannsøddin» og vest for nytt planområde.

Verdsatt naturtype ID VKU-BN 0002401
Naturtype: Rik sump- og kildeskog
Områdenavn: Myrstogos
Opphav: Naturtyper på land og ferskvann (HB13)
Nøyaktighetsklasse: Meget god (5-20 m)
Naturtype med «Noe verdi»

Områdenavn «Myrstogo» – vist grønn – er gul i naturbase-kartet – se kartet over

Kommentar til naturbasekartene:

Kartene viser at en liten del av gammel barskog berører nytt planområde i nordvest. Da det meste av gammel barskog på Timannsøddin er avhøgd grunnet uttak av fjell i eksisterende masseuttak, vil ikke dette ha betydning for planområdet. Det er satt igjen vegetasjonssoner i nord og øst mot Aurdalsfjorden – i henhold til gjeldende reguleringsplan for Vestringsbygda Aust og driftsplan for området.

Kantsonen av gammel granskog står igjen i skråningen ned mot myrpartiet «Myrstogo», og er i partiet nærmest uttaksområde avsatt til vegtasjonsskjerm og skal ikke bli berørt av inngrep.

4. Konsekvensutredning

4.1 Verdi

Det er ikke registrert arter eller verdifulle naturtyper innenfor foreslått regulert område, og det vurderes som svært lite sannsynlig at det skal finnes sårbare og sjeldne arter innenfor planområdet. Området vurderes derfor å ha **middels verdi** for biologisk mangfold.

4.2 Omfang

Siden 1970-tallet har det vært drevet uttak av mornegrus og fjell fra eksisterende Hagen masseuttak. Uttaket har skjedd i området nord og nordøst for omsøkte planområde. Videre uttak i ca. 30 år fram i tid vil berøre hogstflater på morenemasse over fjell med et areal på ca. 100 dekar. Gjenveksten som skjer i det området som reguleres til masseuttak, må fjernes. Formålet Vegetasjonsskjerm som er regulert innenfor planområdet skal sikre skjermskog under hele driftsperioden. Tiltakets omfang vurderes å være **lite til middels negativt**.

4.3 Konsekvens

Området er vurdert å ha liten verdi for det biologiske mangfoldet, og tiltakets omfang er vurdert til lite til middels negativt. Utfra dette vurderes konsekvensgraden for biologisk mangfold å være **liten negativ**.

4.4 Naturmangfoldlovens prinsipper

Vurdering av Naturmangfoldloven § 8-12:

Naturmangfoldloven kapittel II kommer inn i alle saker der det fattes vedtak etter plan- og bygningsloven som berører naturmangfold. Dette omfatter også enkeltsaker. Vurderingen skal vise om arealer som er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av en utbygging medfører at naturmangfoldet påvirkes.

For alle saker som berører naturmangfold følger det av naturmangfoldloven § 7 at «prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet...» og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget:

Naturmangfold som kan påvirkes av tiltaket:

Det er gjennomført søk i miljødirektoratets naturbase og artsdatabase. Det er ikke registrert viktige naturtyper innenfor planområdet. Det er gjennomført søk i artsdatabankens «Rødliste for arter 2015» som viser en oversikt over arter som har risiko for å dø ut fra Norge. Det som er registrert arter innenfor planområdet er livskraftige arter.. Det er ikke gjort funn innenfor planområdet på den delen som viser naturtypen opprinnelig – *Bærlyngskog* med furu som dominerende treslag.

Etter avskogingen er vegetasjonsbilde fullstendig endret – fra å være et bestand av skog i siste suksesjonsstadium – i et sluttbestand av *Bærlyngskog*, til å «starte på nytt» med første suksesjonsstadium med pionerarter som bjørk, osp, rogn og selje, ungskog av furu, geiterams, lav, mose og gress. Tilliggende skog har - i de nære partier ved terrenghøyden i sørøst – ved Jylland, samme naturtypen. I vest ned mot et større myrparti – sørøst for Myrstogo og like nordvest for planområdet, dominerer granbestand i terrengfallet ned mot myrkanten. På selve myrområdet er det sprettvoksende lave furutrær.

NiN kartleggingen konkluderer med at det ikke er funnet spesielt verdifulle naturelementer (naturtyper eller arter) i dette området.

Her ser vi bilde – til venstre, av eksisterende skog som står på naboeiendom - like vest for midtre del av uttaksområdet, mot et lavtliggende myr-parti der grana dominerer i kantsonen mot vestre del av uttaksområde. På myra ser vi foryngelse av furu.

Dette er også tilfelle – gran dominerer kantsonen, sør i planområdet ned mot Bergan gård, se bilde til høyre.

§ 9 Føre-Var-Prinsippet:

Det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldloven og eventuelle virkninger på naturmiljøet. Føre-var-prinsippet får dermed ikke anvendelse, jfr. Naturmangfoldloven § 9.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning:

Eksisterende og fremtidig tiltak eller bruk:

I Hagen Masseuttak er det siden 1970-tallet drevet massetaksdrift – grusuttak og uttak av fjell fram til i dag. Det er således ingen ny situasjon med videre drift av Hagen masseuttak ca. 30 år fram i tid.

Situasjonen i forhold til allmenn bruk – som vurderes å være marginal, vil være som før. Allmenn bruk foregår i liten grad innenfor planområdet som er befattet med naturtypen «Bærlyngskog».

Samlet belastning av omsøkt tiltak:

Sum av eksisterende tiltak og bruk som nevnt i avsnittene over har ingen påviselig negativ påvirkning på landskap, økosystemer, naturtyper og arter. Andre typer tiltak er ikke identifisert. Omsøkt tiltak innenfor planområdet vil således gi en belastning som ikke vil påvirke naturtyper og arter noe nevneverdig mer enn i dag med unntak av de områder som blir direkteberørt av uttaksdriften – regulert til formålet Steinbrudd og masseuttak, som samlet utgjør ca. 101 dekar.

Geografisk avgrensning:

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold (se vurdering av § 8 kunnskapsgrunnlaget) påviser at omsøkt tiltak vil medføre marginal påvirkning mot omgivelsene.

Omsøkt tiltak vil derfor ikke endre situasjonen for naturmangfold på verken kommunenivå, fylkesnivå eller på landsbasis.

Avgrensning i tid:

Denne vurderingen legger til grunn at tidligere inngrep innenfor planområdet reflekteres i nå-tilstanden. Dette må sees i sammenheng med at området har vært i bruk for masseuttaksvirksomhet i godt og vel 50 år.

Det er ikke avdekket belastning som vil påvirke naturtyper eller arter nevneverdig mer i fremtiden enn i dag som en følge av omsøkt tiltak – som skal skje over en 30-års periode slik det reguleres.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver:

Alt av kostnader for eventuelle miljøforringelser, søppel etc. vil bli håndtert av tiltakshaver.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder:

Drift av omsøkt tiltak kan gjennomføres med miljøforsvarlig teknikk og driftsmetoder jf. naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon § 8-12

De miljømessige prinsipper i naturmangfoldloven § 8-12 som skal legges til grunn ved offentlig myndighet og beslutningstaking vurderes å være oppfylt.

Det vurderes at planområdet ikke blir særlig benyttet til allmenn bruk, og det går ikke stier for allmenn bruk gjennom planområdet. En sti fra travbanen i øst og som krysser planområdet i sørvestlig retning, benyttes til ridning. Det etableres vegetasjonsskjerm som buffersone mellom uttaksområde og tilliggende LNF-områder.

Masseuttaket skal driftes på forsvarlig måte i henhold til viktige rammer som går fram av Detaljreguleringsplanen for Hagen masseuttak med planbeskrivelse og planbestemmelser. Dette skal vedtas av Nord-Aurdal kommune etter en omfattende demokratisk behandlingsprosess med varsel om planarbeid og offentlig høring av endelig planforslag - i samsvar med plan- og bygningsloven.

Og ikke minst skal drift skje i henhold til godkjent driftsplan - som godkjennes av Direktoratet for mineralforvaltning, i samsvar med minerallovens bestemmelser – der direktoratet er forvaltningsmyndighet.

5. Referanser

Miljødirektoratet

Kartleggingsinstruks – kartlegging av Naturtyper etter NIN2 i 2019

Naturbase dokumentasjon Biologisk mangfold

DN-*håndbok 13* 2007 – Verdisetting av biologisk mangfold

Artsdatabanken 2024

Norsk rødliste for arter 2021

Artskart

Rødliste for naturtyper

Skog og landskap

Gårdskart

Miljødirektoratet, 2024a. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2 - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)